tietosivu
infoblad
No|Nr
4|2008

EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastus – miten maatalouspolitiikka voi?

Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa arvioidaan vuosina 2008-2009.

Terveystarkastukseksi kutsutussa väliarvioinnissa tarkastellaan maatalouspolitiikkaan vuonna 2003 tehtyjen uudistusten vaikutuksia ja koko yhteisen maatalouspolitiikan toimivuutta.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) viimeisin laaja uudistus toteutettiin vuonna 2003: pääosa EU:n peltokasvi- ja kotieläintuista siirrettiin tuotannosta irrotettuun tilatukijärjestelmään.

Euroopan komission marraskuussa 2007 antaman tiedonannon mukaan terveystarkastus ei ole mittava uudistus, vaan tarkoituksena on virtaviivaistaa ja ajanmukaistaa maatalouspolitiikkaa sekä arvioida, miten se toimii muun muassa laajentuneessa EU:ssa ja muuttuvissa kansainvälisissä oloissa.

Toukokuussa 2008 Euroopan komissio antoi terveystarkastusta koskevat asetusehdotukset. Ne hyväksytään todennäköisesti vuoden 2008 lopulla. Asetukset tulevat voimaan 2009-2010.

Terveystarkastuksen punainen lanka

Väliarvioinnilla on tarkoitus laajentaa tuotannosta irrotettujen tukien määrää ja purkaa olemassa olevia tuotannonrajoitteita, jotta viljelijät voivat vastata paremmin markkinoiden kysyntään. Lisäksi tavoitteena on lisätä modulaatiota eli varojen siirtoa maatalouden suorista tuista maaseudun kehittämisen rahoittamiseen.
Modulaatiolla saatavien varojen avulla voidaan komission mukaan paremmin

eurooppatiedotus.fi
europainformationen

Ulkoasiainministeriö, PL 176, 00161 Helsinki
Puh. (09) 1605 5905, Faksi (09) 1605 6477
Utrikesministeriet, PB 176, 00161 Helsingfors
Tfn (09) 1605 5905, Fax (09) 1605 6477
Asiakaspalvelut maakunnissa:
Kundservice i landskapen:
010 3456 700

vastata maatalouden uusiin haasteisiin, kuten ilmastonmuutoksen torjumiseen, uusiutuvan energian käytön edistämiseen, vesihuollon parantamiseen ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen.

Maitokiintiöjärjestelmä päättyy ja kesannointivelvoite poistuu

Maitokiintiöjärjestelmä päättyy nykyisten säädösten mukaan vuonna 2015. Terveystarkastuksessa komissio ei ehdota kiintiöjärjestelmän jatkamista. Kiintiöjärjestelmän alasajon pehmentämiseksi kiintiöitä lisättäisiin vuosittain viisi kertaa yhdellä prosentilla vuosina 2009-2010 ja 2013-2014.

Lisäksi tilannetta tarkasteltaisiin komission viimeistään 30.6.2011 antaman raportin perusteella. Tällöin päätettäisiin kiintiöjärjestelmän poistamiseen liittyvistä mahdollisista lisätoimista.

Komission ehdotuksen mukaan peltokasvien viljelijöiden ei olisi enää pakko kesannoida kymmentä prosenttia maatalousmaastaan.

Markkinamekanismeja kehitetään

EU:n maatalouspolitiikan yksi tavoite on maataloustuotteiden hintatason vakauttaminen. Tähän on pyritty muun muassa interventiojärjestelmällä, jossa maataloustuotteita on ostettu EU:n interventiovarastoihin.

Interventiohinnalla tarkoitetaan sitä hintaa, jolla EU on sitoutunut ostamaan tiettyjä maataloustuotteita julkisiin varastoihin.

Terveystarkastuksessa komissio ehdottaa, että durumvehnän, riisin ja sianlihan interventiomahdollisuus poistetaan. Rehuviljojen interventiomäärä laskettaisiin nollaan. Komissio voi tarpeen mukaan nostaa tätä määrää ja aloittaa interventio-ostot. Leipävehnälle, voille ja rasvattomalle maitojauheelle otettaisiin käyttöön tarjouskilpailumenettely.

Muutoksia tilatukijärjestelmään – tuotannosta irrotettujen tukien määrä kasvaa

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksessa vuonna 2003 viljelijöille maksettavat suorat tuet irrotettiin pääosin tuotannosta. Tuen saamisen edellytyksenä ei siis enää ole tietyn tuotteen tuottaminen.

Komissio ehdottaa nyt, että valtaosa viimeisistä tuotantoon sidotuista tuista irrotetaan tuotannosta ja siirretään tilatukijärjestelmään. Nykyiset emolehmäpalkkiot sekä vuohi- ja lammaspalkkiot voitaisiin kuitenkin pitää tuotantosidonnaisina.

Eräät pienemmät tukijärjestelmät ehdotetaan irrotettaviksi tuotannosta ja siirrettäviksi tilatukijärjestelmään. Hampun, kuivattujen rehujen, valkuaiskasvien ja pähkinöiden osalta näin tehtäisiin välittömästi, riisin, tärkkelysperunoiden ja pitkäkuituisen pellavan osalta siirtymäkauden jälkeen.
Komissio ehdottaa myös energiakasvituen lakkauttamista, koska sen kysyntä on suuri EU:n asettamien biopolttoaineiden käyttötavoitteiden takia.

Kohti alueellista tasatukimallia

Monissa jäsenmaissa on ollut käytössä niin sanottu historiallinen tukimalli, jossa tukien maksun perusteena käytetään viljelijän aiemmin tietyllä viitekaudella (yleensä 2000–2002) saamia tukia. Toisissa jäsenvaltioissa, kuten Suomessa, on käytössä niin sanottu aluemalli, jossa tuet määräytyvät tietyn alueen keskimääräisen tukitason perusteella.

Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot voivat siirtyä kohti alueellista tai muuten määriteltyä tasatukimallia. EU:n uusimmat jäsenmaat voisivat edelleen soveltaa yksinkertaistettua yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmää vuoteen 2013 asti.

Täydentävien ehtojen vaatimuksia tarkistetaan

Viljelijöille maksettavien tukien saamisen edellytyksenä on, että ympäristöön, eläinten hyvinvointiin ja elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia noudatetaan (niin kutsutut täydentävät ehdot).

Täydentävien ehtojen järjestelmästä on tarkoitus poistaa vaatimukset, jotka eivät ole suoraan viljelijän vastuulla. Eräitä uusia vaatimuksia lisättäisiin, jotta kesannoinnin ympäristöhyödyt säilyisivät ja vesihuolto paranisi.

Joustavuutta niin sanotun erityisen tuen käyttöön

Ehdotuksessa muutetaan suoria tukijärjestelmiä koskevan asetuksen artiklaa 69 (uudessa ehdotuksessa artikla 68).
Artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat käyttää tietyillä tuotantosektoreilla niin sanottuun erityiseen tukeen enintään 10 prosenttia suorille tuille vahvistetuista kansallisista enimmäismääristään ja enintään 2,5 prosenttia voisi olla tuotantoon sidottua tukea.

Komission ehdotuksen mukaan varoja ei enää tarvitsisi käyttää sektorilla, jolta ne on pidätetty, vaan niitä voitaisiin käyttää epäsuotuisilla alueilla maitoa, naudan-, vuohen- tai lampaanlihaa tai riisiä tuottavien viljelijöiden tukemiseen, ympäristötoimiin tai laadun ja markkinoiden kehittämiseen. Niitä voitaisiin kohdistaa myös riskinhallintatoimiin, kuten satovahinkojen varalta otettaviin vakuutuksiin ja eläintauteihin liittyviin korvausrahastoihin.

Varoja siirretään maaseudun kehittämiseen

Tuen mukauttamista eli modulaatiota on tarkoitus lisätä.

Tällä hetkellä yli 5 000 euroa vuodessa suoraa tukea saavien viljelijöiden tuista vähennetään viisi prosenttia ja varat siirretään maaseudun kehittämisen määrärahoihin. Komissio ehdottaa vähennysprosentin nostamista 13:een vuoteen 2012 mennessä. Kaikkein suurimpien tilojen tukiin tulisi vielä lisäleikkauksia.

Jäsenvaltiot voisivat käyttää näin saadut varat maaseudun kehittämisohjelmissaan niin sanottuihin uusiin haasteisiin vastaamiseen.

Suomen kolmen kärki: naudanliha, maito ja tärkkelysperuna

Suomelle keskeisiä kysymyksiä yhteisen maatalouspolitiikan terveystarkastuksessa ovat naudanlihasektorin tuotantosidonnaisten tukien jatkaminen, maitokiintiöjärjestelmän pehmeään alasajoon liittyvät toimet sekä tuotantosidonnaisten tukien maksamisen mahdollisuudet suorien tukien asetuksen uuden artiklan 68 (vanha artikla 69) kautta.

Suomi katsoo, että jäsenvaltion tulee voida jatkaa vuoden 2003 uudistuksen yhteydessä valitsemaansa toimeenpanomallia naudanlihasektorilla. Suomessa tämä tarkoittaa sitä, että sonnipalkkio tulee jatkossakin voida maksaa nykyisen suuruisena tuotantosidonnaisena tukena.
Sonni- ja härkäpalkkiojärjestelmä on yksi tärkeimmistä tuotantosidonnaisista tukimuodoista Suomelle.

Maitokiintiöjärjestelmä on vakauttanut EU:n maitomarkkinoita ja varmistanut maidontuotannon säilymisen erityisesti heikommilla tuotantoalueilla.
Suomi lähtökohtaisesti kannattaa kiintiöjärjestelmän jatkumista.

Mikäli kiintiöjärjestelmästä kuitenkin luovutaan, tulisi kiintiöitä Suomen mukaan lisätä vain asteittain riittävän siirtymäkauden kuluessa. Lisäksi maidontuotannon säilyminen on turvattava kaikilla yhteisön alueilla.

Suomi katsoo, että komission esitykseen sisältyvää 10 prosentin rajoitetta suorien tukien kokonaismäärästä sekä

tuotantosidonnaisten tukien 2,5 prosentin rajoitetta on nostettava epäsuotuisilla alueilla.
Sopiva tukimuoto maidontuotannon ylläpitämiseksi nykyistä maakiintiötä vastaavalla tasolla olisi esimerkiksi lypsylehmäpalkkio. Sen rahoittamiseksi tulisi Suomen suorien tukien kokonaismäärää nostaa. Lisärahoitus voitaisiin ottaa muun muassa säästyvistä markkinatoimien varoista.

Lisäksi Suomen mukaan perunatärkkelystuotannolle on voitava myöntää tuotantoon sidottua esimerkiksi viljelyalaperusteista tukea.